

ХОЛЫН ХҮДӨӨДЭ

Тэмээн хада дээрэхээ бултайжа гаран улаабтар наран үлэ мэдэг үгсэһэн бэеэрээ тэнгэрийн хаяагаар харгылдаг доодо замаараа баруун зүг руугаа бүншэжэ эхилдэг. Үдэ багта Хүрээтын голтой эхиндэ, хараани холо хүхэрэн нууһан Хаагын хүтэлэй оройгоор наранай ерэхэдэ, манай багахан нууринай айлнуудай ехэ ажал – малаа уһалха ханһан ородог байгаа. Талымнай горхон үбэлэй сагта элһэн һабадаа нэбтэ хүрэшэдэг һэн тула уһаар гандаха ушар алил үзэгдэгшэ һэн. Айлнууд ябагааршье, мори шаргааршье хүнхиин хүхэ томо мүльһэ асаржа, гэрэйнгээ һүүдэр талада обоолоод, дуратайдаа хайлуулжа байгша бэлэй.

Үбэлэй һаари хүйтэндэ малай уһалха уһан хожоржо, нютагай бүһэтэйшүүл һандагай һүүхэ бололдохо.

– Обоотымнай хушуунда уһан бии гээшэ гү?

– Хари даа, Абуу уржадэр уһа гаргаал һэн ха. Теэд хэнэйшьеб соолгыень хушангүй орхижорхихониинь голоо таһа хүрөө гэлсэнэ...

– Юун гэһэн яяр амитад байдаг гээшэб даа. Хамаг юумэндэ тунайша, хайша хэрэг.. – гээд сүхэрһэн абяан дуулдаха.

– Үдынгөө голые соолохо болоо бээбди даа. Гүнзэгы сээл багтань алдангүй соолоходомнай, булагай уһан байна бэд даа, - гэлдэһээр, хэдэн эрэшүүл салир, хүрзэ, хүнэгүүдээ тээгээд, Булганай үбэр ошодог һэн.

Үбэлэй үдэршье тиигэһээр барагдажа, мүнөөхи улаабтар нарамнай Номгон-Хүндын нахид дээрэхээ һадаряатан, һайхан толоороо даллаһан мэтээр далда орон жаргажа байха.

Урагшаа Гурьбын харгыгаар үбһэ, голоомо ашаһан тээбэринүүд үгсэжэ, уруудажа харагдаха. Үдэшын айлнуудай утаан сайран нуунагтаад, багахан байшангуудай уни бутарма дулаагаа нэмэжэ, нэрэжэ байһандал үзэгдэхэ. Тэрэнэй хажуугаар хаа хаанагүй гар хюрөөнүүдэй

үрдилдэһэн шэмээгээр, мунсадуулһан мохоо сообон хүхөөр түлээ хахалха абяагаар оршон тойрон холо хүрэтэр сууряалжа байгша һэн.

Зүүн тээһээ, Шулуута, Тайлууд үндэрэй оройгоор лүнхын харлажа байһан тэнгэрийн үндэр сээжэдэ мүлиржэ гараһан тэргэд һарын түхэрээн шарай улам тодо, улам гэрэлтэй болоһоор үзэгдэжэ, уданшьегүй үнжэгэн сагаан үер толоор үлгэн дайда хушагдаша даа.

Үдэрэй жиижэ, уярхада, хургуулиһаа тараһан үхибүүд Обоотын урда хормойһоо холжоржо, хара торюун юумэнүүд харагдагша бэлэй. Наадандаа халажа һамаарһан тэдэнэрэй согтой шуяан үдэшын жабарааршье замхадаггүй һэн.

Хотон айлнуудаймнай газрагуур үдэшын түлээнэй абяа шэмээнэй барагдажа, аали нам болоходо, һара нилээд дээрэ гаранхай байдаг һэн. Эгээл тэрэ үедэ Обоотын халтируухай хормойһоо үхибүүдэй шэмээн таһаржа, үбэлэй ута һүнийн аажам эхин үзэгдэгшэ бэлэйл.